

4. Sensitief doceren

Als het niet goed gaat

Er is **weinig persoonlijk contact** tussen docenten en leerlingen, waarbij de docent geen aandacht lijkt te hebben voor de individuele leerbehoeften van leerlingen. Er wordt niet of nauwelijks rekening gehouden met **persoonlijke omstandigheden of de thuissituatie** die mogelijk een extra uitdaging kunnen vormen voor leerlingen.

Er is een **gebrek aan vertrouwen** en er is slechte of negatieve communicatie tussen leerlingen en docenten. In de klas is dit zichtbaar in bijvoorbeeld **gebrek aan orde**, conflicten, veel straffen, onduidelijke of niet-haaltbare instructies, of **druk vanuit de docent** om hoge cijfers te halen.

Als het wel goed gaat

Leerlingen voelen zich **gezien en gehoord** door docenten. Docenten hebben aandacht voor de individuele leerbehoeften van leerlingen en belonen goed gedrag. Leerlingen voelen zich **serieus genomen** en hun perspectief wordt meegenomen.

Elke leerling heeft een mentor of docent waar hij/zij zich **veilig** bij voelt, die vraagt hoe het gaat en die mogelijke problemen of uitdagingen signaleert. Docenten bieden **ruimte voor aanpassingen** in schoolwerk of aanwezigheid tijdens de les wanneer leerlingen dit nodig hebben en/of dit geadviseerd wordt. Docenten houden rekening met de **achtergrond en persoonlijke omstandigheden** van leerlingen zoals bijvoorbeeld een moeilijke thuissituatie of mentale problemen.

Tip: kies niet alleen voor losse acties en interventies. Zet in op alle lagen in en om de school en met verschillende acties en interventies die op elkaar aansluiten. Denk na over verbinding en een blijvende inzet voor de toekomst. Zie ook het [stappenplan](#) 'Werken aan welbevinden'.

Aanbevelingen

4.1 Versterk de **pedagogische vaardigheden** van leerkrachten. Daarbij is het raadzaam om kennis omtrent gedrag vanuit het speciaal onderwijs meer te integreren in het regulier onderwijs.

Inspiratie uit de praktijk

“Docenten doen meer dan alleen hun vak overdragen. Elke docent is coach van een leerling. Dat betekent dat docenten zich moeten verdiepen in bepaalde vaardigheden, zoals executieve functies. De school heeft een eigen academie voor scholing van hun personeel. Daarnaast vinden er interviews plaats waarbij docenten met elkaar in overleg gaan over de aanpak van bepaalde problemen waar ze tegenaan lopen. En de school houdt zich nu bezig met groepsdynamisch werken zodat docenten beter in staat zijn een klas/groep te analyseren.”

Interventies

Mentorlessen over stress

Docenten ontvangen training waarin zij leren over stress, hoe het zich kan uiten, hoe zij daar het beste op kunnen inspelen en hoe stress bespreekbaar gemaakt kan worden

Naar interventie.

Kanjertraining

2-daagse training voor het schoolteam welke ondersteuning biedt in het voorkomen, oplossen en begrijpen van sociale problemen in de klas aangevuld met een leerlingvolgsysteem voor inzicht in groepsdynamiek.

Naar interventie.

School-Wide Positive Behavior Support

Het schoolteam volgt trainingen van een SWPBS-coach over positieve bekrachtiging, sociaal-emotionele vaardigheden, het herkennen van probleemgedrag en het toepassen van passende interventies. In maandelijkse team-bijeenkomsten wordt gereflecteerd op de toepassing.

Naar interventie.

Kracht in Controle

Schoolteam volgt 2-daagse trainingen over sociaal-emotionele ontwikkeling aangevuld met een leerlingvolgsysteem welke docenten en mentoren inzicht biedt in groepsdynamiek en sociaal-emotionele ontwikkeling van leerlingen.

Naar interventie.

4.2 Ga in gesprek met leerlingen en probeer de **onderliggende oorzaken voor verzuim of bepaald gedrag** te begrijpen, in plaats van alles te labelen als deviant gedrag.

Inspiratie uit de praktijk

“Iedere docent kan even individuele aandacht besteden aan de leerling. En dat hoeft maar vijf minuten, of misschien even na de les. Dus echt meer investeren in mentoraat, en vooral in persoonlijk mentoraat, maar ook lesgevende docenten: zie je leerlingen. Ga met je leerlingen in gesprek. Dat is het allerbelangrijkste.”

Interventies

Deze aanbeveling heeft geen bijbehorende interventies.

4.3 Een rol als mentor is niet voor iedere leerkracht weggelegd, en voor wie het wel past is **goede begeleiding voor het mentorschap** cruciaal. Geef jongeren ook de mogelijkheid om van mentor te wisselen als de klik ontbreekt.

Inspiratie uit de praktijk

“De school maakt gebruik van een duo-mentoraat, waarbij een ervaren en een onervaren mentor aan elkaar worden gekoppeld. Dat werkt fijn omdat je ook te maken hebt met draagkracht en draaglast van mentoren. Daar komt ontzettend veel op af; de caseload wordt zwaarder. Mentoren vinden het fijn om te kunnen sparren met een collega. Ook kunnen ze op deze manier de klas verdelen of casussen die lastig zijn of waar zorgen over zijn samen oppakken.”

Interventies

Deze aanbeveling heeft geen bijbehorende interventies.

Wegwijzer Mentaal Kapitaal

Deze pdf komt van de online Wegwijzer Mentaal Kapitaal (www.wegwijzermentaalkapitaal.nl). De Wegwijzer geeft aanbevelingen voor de aanpak van schoolstress, prestatiedruk en schoolverzuim, op basis van 8 domeinen.

Wetenschappelijke onderbouwing

Deze wegwijzer is tot stand gekomen door een langlopende studie naar stress, prestatiedruk en schoolverzuim bij jongeren in het voortgezet onderwijs. Alle aanbevelingen zijn voortgekomen uit literatuurstudies, resultaten van interviews en focusgroepen. Meer informatie over dit onderzoek is [hier](#) te vinden.

Geselecteerde interventies

Deze wegwijzer wordt up-to-date gehouden met betrekking tot de ontwikkeling en onderzoek naar nieuwe interventies. De huidige interventies zijn geselecteerd uit de Databank Effectieve Jeugdinterventies van het Nederlands Jeugdinstituut (NJI) en de [Gezonde School](#) databank. We hebben gekozen voor interventies met erkenningsniveau "goed onderbouwd/beschreven" en "effectief".

De beschrijving van de interventies is toegespitst op het gebruiksgemak van deze wegwijzer. Dit betekent dat de beschrijving van werkzame elementen vaak incompleet is en per aanbeveling kan variëren. Dit is afhankelijk van het werkzame element in de interventie en de aansluiting bij de aanbeveling.